

จําเนียตเถรวาท

พระราชสังวรญาณ
(พุทธ ญาณโย)

เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพ
พระราชสังวรญาณ (พุทธ ญาณโย)
ณ วัดป่าสาละวัน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๓

พระธาตุ	ใช้ในความตรัสรู้
ฐานียะ	เถระอยู่คู่ศาสนา
พระราชสังวรญาณ	ธ ทรงน้อมวันทา
ญาณหยั่งว่า	สิ้นโลกมายังเหลือธรรม

ธ.

“

ภิกษุทั้งหลาย!

จงดูกายอันเปื่อยเน่านี้เถิด

มันอาดูร ไม่สะอาด มีสิ่งสกปรกไหลเข้าออกอยู่เสมอ

ถึงกระนั้นก็ตามมันยังเป็นที่พอใจปรารถนายิ่งนัก

ของผู้ไม่รู้ความจริงข้อนี้

ภิกษุทั้งหลาย!

ร่างกายนี้ไม่นานนักหรือคงจะนอนทับถมแผ่นดิน

ร่างกายนี้เมื่อปราศจากวิญญาณครองแล้ว

ก็ถูกทอดทิ้งเหมือนท่อนไม้ที่ไร้ค่า

อันเขาทิ้งเสียแล้วโดยไม่ใยดี

”

พระธรรมมัญจาคีรี

ประธานเนืองในงานพระราชทานเพลิงศพ พระราชสังวรญาณ (พร ฐานิโย) อดีตเจ้าอาวาสวัดป่าสาละวัน

ดร. พระพุทธเจ้า
(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

วงการคณะสงฆ์ไทยย่อมรู้สึกจริงใจร่วมกัน ว่าได้พบความสูญเสียที่สำคัญ เมื่อท่านเจ้าคุณพระ
ราชสังวรญาณ อดีตท่านเจ้าอาวาสวัดป่าสาละวัน จังหวัดนครราชสีมา ถึงแก่มรณภาพ

ในระยะหลัง เมื่อธัมมะของท่านเจ้าคุณปรากฏชัดเด่นขึ้นเป็นลำดับในความรู้เห็นของชาวพุทธ
โดยเฉพาะที่มีบุญมีวาสนาได้รู้จักท่านอย่างใกล้ชิด ได้รับเมตตาจากท่านโดยตรง ต่างก็ดูเหมือนจะพากันไม่
สนใจในสมณศักดิ์ความเป็นเจ้าคุณของท่าน ท่านเป็น"หลวงพ่อพุทธ" ในความรู้สึกที่เคารพศรัทธาสนิสนม
ของญาติโยมจำนวนไม่น้อย แทบทุกหนทุกแห่งได้ยินคำว่า"หลวงพ่อพุทธ" จนชินหูชินใจตามไปด้วย

อย่างไรก็ตาม นั่นก็ไม่สำคัญเกินกว่าที่ไม่ปรากฏความเสื่อมเสียของท่านในความเป็นพระ เป็นสงฆ์
ในความรู้สึกร่วมกันของพุทธบริษัทจำนวนไม่น้อย ท่านเจ้าคุณพระราชสังวรญาณ หรือ"หลวงพ่อพุทธ" เป็นพระ
ที่สะอาดด้วยศีลด้วยพระธรรมด้วยพระวินัย ที่สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงวางไว้ให้เป็นคุณสมบัติ
ของพระ และพระในพระหฤทัยของสมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ในพระศาสนาของพระพุทธองค์
ก็คือพระที่สมบูรณ์จริงด้วยคุณสมบัติที่ทรงวางไว้ สะอาดด้วยศีลด้วยพระธรรมด้วยพระวินัย มิใช่เพียงด้วยครอง
ผ้ากาสาวพัสตร์ อันเป็นสัญลักษณ์ของความสูงส่งบริสุทธิ์สะอาดเท่านั้น

ขอยืนยัน ว่าไม่มีมงคลใดเสมอด้วยมงคลแห่งสมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า แห่งพระ
พุทธธรรม และแห่งพระอรียสาวกสงฆ์ มงคลสูงสุดเพียงนั้นกำลังเป็นที่ปรารถนาอย่างยิ่งสำหรับโลก ที่รวม
บ้านเมืองไทยเรานี้ด้วย เพื่อให้สามารถขจัดปัดเป่าอับมงคลให้บางเบาบรรเทาลง ความสุขสงบจะได้เกิด
ขึ้นแทนที่ความรุ่มร้อนความแรงที่มากมีนักหนาในปัจจุบัน

"หลวงพ่อพุทธ" ท่านเป็นหนึ่งในผู้มีคุณค่าบ้านเมืองของเรา เพราะท่านเป็นพระที่เป็นมงคล เป็น
กำลังส่วนหนึ่งที่ช่วยมิให้อับมงคลเพิ่มขึ้น ท่านย่อมได้ส่วยผลแห่งความเป็นพระมีมงคลในภคิพวิสัยของท่านแน
นอนแล้ว ขอให้ผู้ใดพบ... ได้รู้จักท่านได้นำความมีมงคลของท่านไปศึกษาปฏิบัติเพื่อพาตนให้พ้นอับมงคลเกิด
"ชีวิตนี้ไม่นานนัก" จักได้มีชีวิตหน้าที่ยาวนานอย่างมีมงคลต่อไป.

คำนำ

จанийตเถรวตถุ (จฺญา-นิ-ยฺต-เถ-ระ-วฺต-ถุ) ชื่อของหนังสือเล่มนี้แปลว่า **“เรื่องของพระเถระชื่อว่า จ्ञานียะ”** หรือภาษาพูดที่เข้าใจง่าย ๆ ก็คือ **“เรื่องของหลวงพ่อกุญ จ्ञานียะ”**

ศัพท์ว่า จ्ञานียะ หรือ จ्ञานียะ นี้ เป็นชื่อฉายาภาษามคธ ที่พระอุปัชฌาย์มอบให้ตั้งแต่วันที่ท่านอุปสมบท แปลความหมายว่า ผู้ตั้งมั่น (ในธรรม)

เนื้อความในพระไตรปิฎกหรือประวัติเหล่าพระสาวกในพระธรรมบท ชื่อเรื่องประวัติของพระสาวกรูปนั้น ๆ ท่านมักจะตั้งชื่อลงท้ายด้วยคำว่า เถรวตถุ แบบเดียวกัน เช่น ถ้าเป็นเรื่องพระอานนทเถระ ก็จะชื่อเรื่องว่า “อานนทเถรวตถุ” และเรื่องของพระสาวกรูปอื่นๆ ก็มีนัยเดียวกันนี้

ฉะนั้น ชื่อเรื่องว่า **“จ्ञานียตเถรวตถุ”** นี้ จึงมีที่มาด้วยการอาศัยเรื่องของพระสาวกในครั้งพุทธกาล เป็นแบบอย่างอันเป็นเหมือนคำภีร์ชีวิตให้ชาวพุทธได้ศึกษาสืบทอดไป ซึ่งจะเป็นเครื่องเทียบเคียงได้ว่า หลักธรรมหลักปฏิบัติ ไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปไหน พระธรรมยังคงเสถียรคงวาหนาแน่นอยู่เสมอ ทั้งในอดีตกาลและปัจจุบัน ธรรมคงทรงธรรมไม่จำกัดกาล ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ปฏิบัติชอบยิ่ง ประพฤติตามธรรมอยู่ ธรรมนั้นย่อมอำนวยผลอันพึงใจให้เสมอ ตามกำลังความสามารถแห่งตนที่บากบั่นมุ่งมั่น เฝ้าเพียรกันทั้งในสมัยพระพุทธองค์ยังทรงพระชนม์อยู่ และในสมัยปัจจุบันนี้ที่พระองค์ปรินิพพานไปนานแล้ว

พระราชสังวรญาณ (พุทธ จ्ञานียะ) เป็นพระสาวกอีกรูปหนึ่งซึ่งดำรงชีวิตแบบพระผู้ประเสริฐ เป็นผู้ปฏิบัติทางก้าวเดินในทางธรรมอันแก่กล้า มีศรัทธาไม่หวั่นไหวตั้งแต่วันอุปสมบท จนในที่สุดก็ได้บรรลุถึงเป้าหมายแห่งชีวิตของนักบวชคืออุดมธรรม ซึ่งเป็นธรรมอันยอดเยี่ยม ตามความสามารถและบุญญาบารมี เป็นประดุกน้ำที่เต็มแก้ว จะเทใส่เข้าไปเท่าใดก็ตามมีแต่จะล้นเอ่อออกมาเท่านั้น ส่วนที่ล้นเอ่อไหลอาบออกมานอกแก้วนั้น ก็นำออกไปเพื่อประโยชน์ในการสงเคราะห์ อนุเคราะห์ตามส่วนแห่งเมตตาที่เต็มเปี่ยมดังเทศนาธรรมตอนหนึ่งของท่านว่า...

“ถ้าจะพูดไปแล้ว เวลานี้เราก็เหมือนเป็นแชมป์โลก ต่อยกับกิเลสมาทุกชั้นทุกตอน ล้มลุกคลุกคลานมาเรื่อย ๆ ในที่สุดก็ชนะบ้างตามส่วนแห่งความเพียรภาวนาและบุญญาธิการ ถ้าเป็นนักมวยก็เรียกได้ว่าแชมป์โลก ทีนี้เมื่อเป็นแชมป์คนก็รู้จัก อามิสบูชาก็มาก ปฏิบัติบูชาก็มี เมื่อมากและมีแล้ว ก็นำออกสงเคราะห์คนยากจนเข็ญใจ โรงเรียน โรงพยาบาล สถานที่ต่าง ๆ ซึ่งจำเป็นด้วยเหตุผลด้วยเมตตาอันเกิดจากใจบริสุทธิ์จริง ๆ”

จ्ञานียตเถรวตถุ นี้ จึงเป็นหนังสือที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพ อันเป็นวาระสุดท้ายแห่งชั้นที่ กำลังจะมอดไหม้ ซึ่งแสดงให้เห็นความไม่จีรังยั่งยืนของชีวิต แต่ในทางตรงข้ามกลับแสดงความจีรังยั่งยืนของธรรม เพราะอาศัยชีวิตเป็นบันไดให้ก้าวถึง โดยอาศัยกรรมและวิบากที่ตีนำทางเข้าสู่เส้นชัยเป็นคติเตือนใจทั้งในขณะมีชีวิตอยู่และปล่อยวาง แต่โดยที่สุดแล้วก็มีความดีปรากฏเด่นให้ชาวโลกได้ดูชมทั้งธรรมและจริยา

หนังสือเล่มนี้สำเร็จลงได้ด้วยความร่วมมือแห่งศิษย์ทุก ๆ ท่าน กรรมอันใดที่ล่วงเกิน เหล่าศิษย์ขออน้อมกราบด้วยเศียรเกล้า ขอหลวงพ่อกุญได้โปรดดงซึ่งโทษที่ล่วงเกินนั้น เพื่อการสำรวมระวังและตั้งสติให้ดีในกาลต่อไป

ศิษยานุศิษย์

๒๘ เมษายน ๒๕๔๓

สารบัญ

ชาติภูมิ

บรรพชา	๑๙
อุปสมบท	๑๙
จำพรรษา	๒๐

หลวงพ่อเล่าประวัติว่า

ถิ่นฐานบ้านเดิม	๒๓
ย้ายจากหนองโดนมาอยู่แก่งคอย	๒๓
จากสระบุรีสู่สกลนคร	๒๔
เมื่อมาอยู่กับอาที่บ้านโคกพุทรา	๒๕
อานำมาเลี้ยง	๒๖
ทำนาและทอผ้า	๒๗
วิถีชีวิตสมัยปู่ย่าตายาย	๒๘
ย้อนอดีตแก้ไขปัจจุบัน	๒๙
ในความรู้สึก	๓๑
พระคุณพ่อแม่	๓๒
ฆ่าบิดามารดาเป็นอนันตริยกรรม	๓๓
ตามหาแม่	๓๓
พบหลวงปู่มั่น	๓๕
เฉียดตาย	๓๕
ความยากลำบาก	๓๖
แผ่นดินอันอุดมสมบูรณ์	๓๖
ความมุมานะของเด็กกำพร้า	๓๗
ชีวิตลำเค็ญ	๓๘
การศึกษา	๓๘
เรียนโรงเรียนวัด	๓๙
นิมิตถึงพุทธพจน์กระตุ้นเตือน	๔๐
เป็นเพื่อนกับท่านอาจารย์วันสมัยเป็นเด็ก	๔๑
ความยุติธรรมบนแผ่นดิน	๔๑
ความใฝ่ฝัน	๔๓
อดีตสุขทางใจ ปัจจุบันสุขทางวัตถุ	๔๓
ตั้งปณิธาน	๔๔
อุปัฏฐากครูบาอาจารย์	๔๔
บวชเณรครั้งแรก	๔๕
เป็นเณรเทศน์ครั้งแรก	๔๙
สามเณรพุทธเทศน์กัณฑ์กุมาร	๕๐
ปี พ.ศ. ๒๔๘๐	๕๓
เจริญตามรอยพ่อ	๕๓

สารบัญ

สามเณรทั้ง ๓ ตั้งปณิธาน	๕๕
มหานิกาย-ธรรมยุต	๕๕
ญัตติเป็นสามเณรธรรมยุต	๕๖
อยู่กับหลวงตาพร	๕๗
หลวงตาพร อาจารย์ของหลวงพ่อ	๕๗
ดุดังบิดามารดาผู้ให้เกิด	๕๘
ภูมิจิตภูมิธรรมท่านหลวงตาพร	๕๙
วัตรปฏิบัติต่อครูบาอาจารย์	๖๑
จิตรวมโดนเตะ	๖๑
สามเณรปาฏิโมกข์	๖๒
เณรนักเทศน์	๖๒
ทำบุญกับเณรน้อย	๖๓
สมัยก่อนเขาถูกรูปพระสายป่า	๖๕
ให้ทานหมาขี้เรื้อน	๖๕
เป็นเณรชอบสาวชื่อ “ประยูร”	๖๗
ฝึกหัดนิสัยจากครูบาอาจารย์	๖๗
หลวงปู่เสาร์ อาจารย์สอนภavanaของหลวงพ่อ	๖๙
หลวงปู่เสาร์แก้สัญญาวิปลาสให้หลวงปู่มัน	๗๐
หลวงปู่เสาร์เคยปรารถนาเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า	๗๑
หลวงปู่เสาร์เป็นคนพูดน้อย	๗๒
หลวงปู่เสาร์สอนทำอะไรให้เป็นเวลา	๗๒
ปฏิปทาของหลวงปู่เสาร์ กนตสีโล	๗๓
แม้เข้าห้องน้ำก็ต้องภาวนา	๗๓
เล่าเรื่องภavanaให้หลวงปู่เสาร์ฟัง	๗๕
ทำไมหลวงปู่เสาร์สอนภavanaพุทธโธ	๗๖
สมาธิในอริยมรรคอริยผล	๗๗
ความเกี่ยวเนื่องแห่งมรรคและผล	๗๗
หลวงปู่เสาร์ทิพยจักขุ	๗๘
อุปัฏฐากหลวงปู่เสาร์	๗๘
หลักปฏิบัติที่ครูบาอาจารย์ให้ไว้	๗๙
หลักสมถวิปัสสนาของหลวงปู่เสาร์	๘๑
ไปเรียนที่วัดสระปทุม	๘๒
สายทางแห่งศรัทธา	๘๓
อุปัชฌาย์ไม่ยอมรับเข้าอยู่ในสำนัก	๘๘
โดนไล่ไม่ให้เดินตามบิณฑบาต	๘๘
เจอเณรนักเลง	๘๘
พบสูตรการทำสมาธิในห้องเรียน	๘๘
เป็นมหาเณร	๘๙

สารบัญ

พรรษาที่ ๑ - ๒ (พ.ศ. ๒๔๘๕ - ๒๔๘๖)

อุปสรรคในการอุปสมบท	๙๓
เป็นพระที่แท้จริง	๙๓
พระอุปัชฌาย์จิตใจท่านอาจหาญ	๙๓
หลวงปู่เสาร์มรณภาพ	๙๗
หลวงปู่มั่นเทศน์งานศพหลวงปู่เสาร์	๙๘
คำสอนหลวงปู่มั่น	๙๙

พรรษาที่ ๓ - ๕ (พ.ศ. ๒๔๘๗ - ๒๔๘๙)

ป่วยเป็นวัณโรค	๑๐๓
หัดตายเมื่ออายุ ๒๒ ปี	๑๐๓
หลวงปู่ฝันสอนให้พิจารณาอริยสัจ	๑๐๔
วัณโรคหาย	๑๐๔
มรณนิมิต	๑๐๕
ได้ร่วมจำพรรษากับพระอาจารย์ฝัน	๑๐๙
พระอาจารย์ฝันแสดงธรรมให้สมเด็จฯ ฟัง	๑๑๑
ทรงชมพระกรรมฐาน	๑๑๒
สงครามโลกครั้งที่ ๒	๑๑๓
เพ่งกลีณ	๑๑๕
หมอมไคเคิล โยมอุปัฏฐาก	๑๑๖
โยมขอให้สึก	๑๑๗
ยามป่วย	๑๑๘
ถวายของหลวงปู่มั่น	๑๑๙
อำนาจจิตของครูบาอาจารย์	๑๑๙
ถูกใส่ร้ายเรื่องผู้หญิง	๑๒๐

พรรษาที่ ๖ (พ.ศ. ๒๔๙๐)

วัดเขาสวนกวาง	๑๒๕
พรหมวิหาร ๔	๑๒๘
มโนมยทิ	๑๒๙
สมาธิที่ถูกต้อง	๑๓๐
ฤทธิ์ อธิพล อำนาจ	๑๓๑
คำทำนายของท่านเจ้าคุณอริยคุณาธาร	๑๓๑
เผาศาลเจ้าปู่	๑๓๒
กตัญญูต่อครูบาอาจารย์	๑๓๒
ร้องให้ทำไม	๑๓๓
กฎของกรรม	๑๓๓
พระอรหันต์สมาธิเสื่อมได้	๑๓๕
สมาธิมีขึ้นเดียว	๑๓๕

สารบัญ

พรรษาที่ ๗ - ๑๒ (พ.ศ. ๒๔๙๑ - ๒๔๙๖)

เป็นมหาเปรียญ ๔ รู้ข้อสอบล่วงหน้า.....	๑๓๙
พุทธนิมิตที่วัดบูรพา.....	๑๓๙
ได้ดีเพราะความไม่ดี.....	๑๔๑
จุดศักราช โคนผีหลอก.....	๑๔๑
จุดศักราชอีสาน “อรหันตนิมิต”.....	๑๔๒
บทสวดมนต์ตอนออกจุดศักราช.....	๑๔๓
ทวนความรู้ลึก.....	๑๔๕

พรรษาที่ ๑๓ - ๒๖ (พ.ศ. ๒๔๙๗ - ๒๕๐๐)

รอยมือครูบาอาจารย์.....	๑๔๙
เป็นเจ้าของวาสวัตแสนสำราญ.....	๑๔๙
นึกว่า “ตายแล้ว”.....	๑๕๓
ครูถูกพระแย่งเมีย.....	๑๕๓
ฟันฝ่าอุปสรรค.....	๑๕๔
โปรดโปรดสมภาร.....	๑๕๔
แก้สัญญาวิปลาสให้หลวงปู่บุญ.....	๑๕๗
หลวงปู่ดี ฉนโน.....	๑๕๘
สร้างวัดใหม่แสนสุข โคนผีตบหน้า.....	๑๖๐
ได้เด็ก ๕ ขวบเป็นอาจารย์.....	๑๖๓
โดนผู้หญิงกอด.....	๑๖๓

พรรษาที่ ๒๗ - ๒๘ (พ.ศ. ๒๕๐๑ - ๒๕๐๒)

ประวัติวัด.....	๑๖๗
สาเหตุที่ลาออกจากเจ้าคณะจังหวัด.....	๑๗๐
การต่อสู้กับกามกิเลส.....	๑๗๐
จิตเหมือนงูที่นอนอยู่ในโพรง.....	๑๗๑
สภาวะที่แน่นอน.....	๑๗๑
ความจงรักภักดีต่อครูบาอาจารย์.....	๑๗๒
อุบายตัดกรรมตัดเวร.....	๑๗๓

พรรษาที่ ๒๙ - ๔๓ (พ.ศ. ๒๕๐๓ - ๒๕๒๗)

พรรษาที่ ๔๕ - ๔๖ (พ.ศ. ๒๕๒๙ - ๒๕๓๐)

พรรษาที่ ๕๐ (พ.ศ. ๒๕๓๔)

ประวัติการสร้างวัดป่าสาละวัน.....	๑๗๗
วัดป่าสาละวันในสมัยปัจจุบัน.....	๑๗๘
ลำดับเจ้าอาวาสวัดป่าสาละวัน.....	๑๘๑

สารบัญ

จากศรีสะเกษสู่นครราชสีมา	๑๘๑
สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า(พิมพ์) ตามกลับวัดป่าสาละวัน	๑๘๑
วิถีจิตของหลวงปู่สิงห์ ขนดยาคโม	๑๘๕
ชาวโคราชถามปัญหาหลวงปู่มั่น (๒๔๘๓).....	๑๘๕
จิตอรหันต์ - จิตปุถุชน	๑๙๓
หลวงปู่แหวนสอนมนุษย์	๑๙๔
หลักพิจารณาความเป็นมนุษย์	๑๙๔
หลวงปู่แหวนสอนภาวณา	๑๙๖
พบหลวงตามหาบัวครั้งแรก (๒๕๑๘)	๑๙๖
ถามปัญหาหลวงตามหาบัว	๑๙๖
มิติแห่งจิต	๑๙๗
สมเด็จพระสังฆราชถามปัญหา	๑๙๘
พระพุทธเจ้ามาคุยกับพระอาจารย์มั่นได้ไหม.....	๑๙๙
กราบอาจารย์ฝั้นครั้งสุดท้าย (๑ ม.ค. ๒๐)	๒๐๐
หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ ชม	๒๐๐
ลัทธิหะอุปัฏฐากพระอาจารย์ทอง อโศโก	๒๐๑
ระลึกชาติ	๒๐๕
อดีตอย่าหมายมัน ปัจจุบันสำคัญกว่า	๒๐๖
ศิษย์องค์สุดท้ายของหลวงปู่เสาร์	๒๐๗
ประวัติการสร้างบุษบก	๒๐๙
วาระสุดท้ายของแม่อา	๒๐๙
เทศน์ในวัง (๒๕๒๕)	๒๑๐
ตอบปัญหาธรรมเจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดิน	๒๑๐
กรรมเก่า	๒๑๓
พระปัจเจกพุทธเจ้า	๒๑๔
ฆราวาสบรรลุนิพพานได้หรือไม่	๒๑๕
บาปกรรมอยู่ที่ใจ	๒๑๗
คุณธรรมพระอริยะ	๒๑๘
พลังใจ	๒๒๑
นิมิต	๒๒๓
ผลของการทำบุญ	๒๒๗
ความหมายของกรรมฐาน	๒๒๗
ทำดีได้ดี	๒๒๙
สมเด็จพระสังฆราชทรงสรรเสริญ	๒๓๐
หลวงปู่หล้า “ไก่ป่าขันตัวเดียว”	๒๓๑
สนทนาธรรมกับหลวงปู่เทสก์	๒๓๓

สารบัญ

พรรษาที่ ๔๗ - ๔๘ (พ.ศ. ๒๕๓๑ - ๒๕๓๒)

ประวัติวัดวะภูแก้ว	๒๓๗
ศูนย์พัฒนาจิตเฉลิมพระเกียรติ	๒๓๗
ปลูกฝังคุณธรรมให้เด็ก ๆ	๒๔๓
เด็กพุทธเด็กคริสต์ภาวนาร่วมกัน	๒๔๓
สอนเด็กให้รู้บุญคุณบิดามารดา	๒๔๖
ถามเรื่องเข้าทรงกับหลวงปู่ฝั้น	๒๔๙
ท่านพ่อลีมีศักดิ์เป็นปู่	๒๕๒
แม้แต่สัตว์เดรัจฉานปฏิบัติสมาธิได้	๒๕๓
ธรรมนอก ธรรมใน	๒๕๔
ได้ธรรมะกับหลวงพ่อเมตตาหลวง	๒๕๕
การใช้กิเลสให้เป็นประโยชน์	๒๕๖
ในเมื่อเราละกิเลสไม่ได้	๒๕๗
เหล็กไหล “เสี่ยงบารมี” (๒๕๓๘)	๒๕๙
พระสมเด็จจ (๒๕๓๙)	๒๖๑
วัดอุ้มงค	๒๖๕
จิตหลอก	๒๖๖
สร้างทำไมนักหนาถาวรวัตถุ	๒๖๖
เป็นห่วงพุทธศาสนา	๒๖๗
การเผยแผ่ศาสนาโดยเหตุผล	๒๖๘
ทำ ๒๐๐ ปี	๒๖๙

พรรษาที่ ๔๙ (พ.ศ. ๒๕๓๓)

พรรษาที่ ๕๑ - ๕๔ (พ.ศ. ๒๕๓๕ - ๒๕๓๘)

สร้างวัดป่าชินรังสี	๒๗๓
เป็นพระราชสังวรญาณ	๒๗๓
ยศช้าง ขุนนางพระ	๒๗๖
โยมทำแสดงฤทธิ์	๒๗๗
ปาฏิหาริย์	๒๗๗
สายตรงของการภาวนา	๒๗๙
ป่วยเป็นเบาหวาน	๒๘๐
แสดงธรรมที่พุทธคยา ประเทศอินเดีย	๒๘๐
กรรมฐานจากเรื่องรามเกียรติ์	๒๙๑
ใครทำผิดวินัย	๒๙๑
เรื่องเกี่ยวกับบ่อนันทาน	๒๙๒
อย่าเป็น “กรรมฐานไข่น้ำ”	๒๙๕
เดือนหมู่สงฆ์	๒๙๖
ความกตัญญูคือคุณธรรมเด่นของหลวงพ่อ	๒๙๗

สารบัญ

พระราชที่ ๕๕ - ๕๗ (พ.ศ. ๒๕๓๙ - ๒๕๔๑)

ต้นตระกูลกรรมฐาน	๓๐๑
พระอุบาลีคุณูปมาจารย์	๓๐๑
ทนายธรรม	๓๐๔
เก็บเล็กผสมน้อยเพื่อพระศาสนา	๓๐๗
ดูอย่างหลงตาบัว	๓๐๗
เหมือนน้ำที่เต็มแก้ว	๓๐๙
เลิกสร้างวัดมาสนับสนุนโรงพยาบาล	๓๐๙
สงเคราะห์ที่โรงพยาบาล	๓๑๑
บารมีแห่งศีล	๓๑๓
เมตตาอุกหลาน	๓๑๓
ปูพื้นฐานการศึกษาให้ลูกหลาน	๓๑๓
สนับสนุนกิจการคณะสงฆ์	๓๑๕
ความฟุ่มเฟือย	๓๑๖
อุบายออมทรัพย์	๓๑๘
รดน้ำมนต์ทำไม	๓๑๘
ระวัง! จิตใต้สำนึก	๓๑๙
พระธาตุเสด็จ	๓๒๒
เมตตารักษาโรค	๓๒๓
วิญญานภูติผีปีศาจ	๓๒๓
เทศน์กัณฑ์สุดท้าย	๓๒๔
นิทานเรื่องสุดท้าย “อติปิโส ภาคะวิว”	๓๒๗
อาการป่วย	๓๒๙
แถลงการณ์โรงพยาบาลมหाराช นครราชสีมา	๓๓๐
คำถามหลังการมรณภาพ	๓๓๔
หลวงพ่อดิ่งนิพพาน	๓๓๖
ธรรมะจากการมรณภาพ	๓๓๖